

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Javen učiteljski shod

se vrši v ponedeljek, dne 28. decembra t. l., v „Mestnem domu“ v Ljubljani.

Dnevni red:

Položaj kranjskega učiteljstva.
— Poroča deželni poslanec tov. E. Gangl.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Na shod ne bo nihče posebe vabljen. Shod bo javen, torej ima vsakdo pristop. — S tem opozarjamo na ta shod učiteljstvo. Ostalemu občinstvu pa bo shod naznanjen z lepaki.

Na shod naj pride vsak, komur je količkaj mogoče!

V torek, dne 29. decembra, se zbera ob 9. uri zjutraj v pritličju „Narodnega doma“ v Ljubljani vsi predsedniki okrajnih učiteljskih društev na Kranjskem, vsi socialni odseki in vsi tedaj v Ljubljani prisotni odborniki na velevažno posvetovanje.

Na shod pride tajnik „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“, ki šteje 25.000 članov tovariš Matija Hajný, učitelj v Jankovicah, na Moravskem.

Okrepimo svojo organizacijo!

Piše A. Pesek.

Svoje moči moramo jačiti in svoje vrste množiti. Bodimo boljši in boljše bo!

I.

Učiteljstvo ima vzvišeno sveto nalogo, učiteljsko delo je človeštvu tako potrebno kot ribi voda — saj je že Komenski dejal: „Če mi hočeš pokazati krasoto in bogastvo dežele ne kaži mi palač bogatinov, temveč pelji me

v — šole“ — in drug citat: „Le potom vzgoje postane človek človek, brez vzgoje bi bili barbari“ — in še en rek: „Učiteljstvo naj ustavi delovanje le za nekoliko let, in človeštvo pade za stoletja nazaj v srednjeveško temo in barbarizem“. In tako bi lahko navedel še na stotine in stotine izrekov imenitnih mož pedagogov in nepedagogov, ki vsi kažejo vzvišenost, neobhodno potrebo učiteljskega stanu, pa vzvišenost naloge in neobhodno potrebo učiteljstva mi pač ni treba dokazovati, saj to uvidevajo že vsi sloji človeštva in vendar — in vendar! . . . Kako malo se dejanski upošteva učiteljstvo, kako pičel ugled ima naš stan in kako se učiteljevo delo omalovažuje! Kriva je temu res v veliki meri družba s svojimi predsodki, ker nima pravega pojma o delu in nalogi učiteljstva, a — tovariši, tovarišice — zapisal bom bridko besedo, resnica sicer oči kolje, pa spoznati jo moramo, če hočemo od pomoči velikemu zlu, ki leži kot prokletstvo na šoli in učiteljstvu — velik del krivde leži na učiteljstvu samem. **Mlačnost v stanovskih zadevah, stanovska nezavednost, to je mora za šolstvo, učiteljstvo in tudi za narod.**

Ko bi bilo vse učiteljstvo zavedno, bi se naše socialno stališče na mah izboljšalo. V učiteljstvu je pač toliko moči, da bi lahko bilo prvi faktor, najvažnejši in odločilni činitelj v prosveti in v vsem javnem življenju, ko bi v naših vrstah ne bilo toliko brezbriznosti.

Koliko učiteljev in učiteljic pa je naročenih na naše stanovsko glasilo „Učit. Tovariša“? Kako mučna je bila letos v Gorici pri delegacijskem zborovanju razprava o stanju „Učit. Tov.“

Kaj pomaga, če imajo učiteljska društva še tako vrle, sposobne in deloljubne predsednike in še tako vnete odbornike, če pa niti polovica učiteljstva ne zahaja k društvenim zborovanjem?!

Kaj koristi, če vodstvo organizacije še tako vestno in marljivo posluje, če so pa njegovi pozivi le — bob v steno, če se za njegove odredbe nihče ne zmeni?! Itd. itd.

Skrajni čas je, da se stvar preobrne na

bolje. In za prvo ter najvažnejšo nalogo si stavimo, da se stanovska zavest okrepi. Svoje moči moramo jačiti in svoje vrste množiti. Pri sebi zaenimo, v svojem stanu delujmo predvsem, da postanemo boljši in bolje bo.

V naslednjem hočem podati nekoliko navsvetov, kako bi opomogli omenjenemu zlu, in v interesu celokupnega učiteljstva ter slovenskega naroda iskreno želim, da bi naslednje vrstice ne bile glas vpijočega v puščavi.

II.

Predvsem se zavedajmo, da je socialni razvoj človeške družbe dandanes tak, da bolj in bolj gineva ugled stanov in v veljavo staja ugled osebe. Absolutnega ugleda nima nobeden stan več, vedno bolj gineva nazor, da moramo vpoštevati to ali ono osebo — ker je tega ali onega stanu, n. pr. duhovnik, meščan, graščak itd., temveč družba ga spoštuje zaradi njegovih osebnih vrlin, zaradi njegovega značaja. Kakšen človek je in kako izpolnjuje svoje dolžnosti stanovske in družabne, takšen je njegov ugled. Marsikateri preprost delavec ima dostikrat v svoji okolici večji ugled kakor pa učen in bogat gospod, tuintam je mežnar bolj priljubljen kakor pa župnik ali kaplan in marsikateri učitelj ima vplivno besedo in ga vse spoštuje, medtem ko se za njegovega tovariša nihče ne zmeni ali ga pa še celo prezirajo itd. Vse to dela osebnost človekova.

Novejša struja v pedagogiki, ki zahteva individualno vzgojo in individualen pouk otrok. ni mogoče le zahteva nekaternikov, temveč ta struja je pojav današnjega socialnega razvoja človeštva. Zaraditega pojava socialnega razvoja, namreč da pridobiva osebnost posameznika veljavo prihajajo do moči in veljave vedno bolj in bolj „spodnje“ plasti ljudstva, a „zgornje“ hočeš nočeš morajo dati vajeti iz roke. Bilo bi pač preobširno, če bi hotel o tem pojavu podrobneje pisati, navedel sem ga le kot dokaz za trditve, da je predpogoj ugledu in veljavi učiteljskega stanu, da bodi vsak posamezen učitelj in vsaka po-

samezna učiteljica kremenit in neomadeževan značaj ter da vestno izpolnjuj svoje stanovske in družabne dolžnosti. Po posamezniku sodi masa ljudstva ves stan in torej naj bo vsak in vsaka na svojem mestu, skrben, skrbna za svoj osebni ugled. Ako si s svojimi lastnostmi, zmoglostmi in svojim vedenjem ne pridobiš veljave in ugleda, se zastonj zanašaj na veljavo in ugled vsega stanu, pač pa je obratno res, da takšen, takšna, ki nima za svojo osebo ugleda, škoduje vsemu stanu. Čimprej tem bolje, da se taki eksemplari izbacnejo iz našega vzvišenega stanu.

Pa še drug sklep moram izvajati iz zgorajšnjih premis. Ker ima v današnjih časih osebnost človeka tako veliko veljavo, moramo gledati, da povzdignemo stanovsko zavest vsakega posameznega člana našega stanu. Vsak posameznik se mora vedno nadalje izobraževati, da si tako pridobi osebno veljavo. Ne mislim pa le daljnega izobraževanja v navadnem pomenu besede, temveč menim predvsem stanovsko nadaljno izobraževanje, krepitev stanovske zavesti. Brezbriznost premnognih tovarišev in tovarišic ni kriva le, da nimajo ti za svojo osebo veljave in ugleda, kakor bi ga lahko imeli, če bi bili zavedni in na svojem mestu, temveč ta brezbriznost je kriva, da ves stan nima potrebne veljave in ugleda in ta brezbriznost nekaternikov je kriva neuspehom naše organizacije.

Krivi pa so temu tudi zavednejši tovariši in tovarišice, ker malokateri resno poizkusi, da bi take indiferentneže pridobil za našo dobro stvar. Treba je osebne agitacije. Ne mirujmo dokler ne pridobimo slehrnega tovariša in slehrne tovarišice, povejmo jim in prepričajmo jih, da s tem, da postanejo stanovsko zavedni, pridobijo oni sami osebno na veljavi in ugledu in tako tudi ves stan. Navdušujmo nezavedneže o vsaki priliki za naše ideale in v nemajmo jih za naša stanovska stremljenja. Postopajmo pa taktno in kolegialno, ker le na ta način pridobimo brezbrizneže za našo dobro

nas poženo ven na ulico? Na koga se naj potem oprem? — Na vas? — Saj vaše geslo je doslej bilo samo to: „Kadar eden odide, pa pride drugi, samo da je le učitelj!“ Vi si s tem ne olajšate, ko dobite drugega, ki ne bo imel sočutja z vami. Saj sem tudi jaz Slovak: kost iz vaše kosti, ki hočem in si prizadevam ohraniti to, kar se da ohraniti. Ali me mar ne poznate?!

„Znano mi je, da ste bili svoje dni, toda sedaj . . .“ nadaljuje Štrba že tišje in mirnejše.

„Kaj sedaj?“ zakliče učitelj že nekako jezno, „torej vi, ki me poznate že kakih petnajst let, vi mi ne verjamete? Vi, ki ste se mogli prepričati o tem na vsakem koraku? Torej si vi mislite, da je moje prepričanje, moja vest takšna kakor obleka, ki jo je moči izpremeniti in obleči, kakor se komu poljubi. Hej! Tega nisem zaslužil od vas, takšno nezaupanje in zanikanje! Nadejal sem se, da mi boste vi še podpora, obramba v teh hudih časih . . . tu pa me grajate še vi ter mi grenite s tem življenje,“ reče ter se obrne stran od njega.

LISTEK.

Iz življenja slovaškega učitelja.

Črta, Spisal Aliquis, Posl. Podravskega.

V dovolj temni, z otroki kar prenapolnjeni šoli je sedel na vzvišenem mestu za mizo Poničan. Bledo njegovo lice je izgledalo nekako bolešno. Njemu nasproti je tiho stala blizu enajstletna deklica ter upirala v učitelja svoj pogled.

„Nu, Zuzka,“ povej današnjo nalogo iz zgodovine,“ ji reče tiho učitelj.

„Arpad a hofogalov“, je začela, a potem naenkrat umolknila.

„Nu, le dalje“, ji prigovarja učitelj, „toda to ni hofogalov, marveč honfoglaló.“

Nekoliko v prednji klopi sedečih otrok se je nasmejalo na te besede.

„Arpad a hofogalov,“ začne deva zopet tišje in pobesi oči . . . ničesar več ni bilo moči spraviti iz nje.

„Čemu ne govoriš?“
„Prosim vas, gospod učitelj, nisem se mogla naučiti, ker nimam madjarske čitanke.“

„A kaj pa neki je?“
„Oče so jo pograbil včeraj, ko sem se učila pri mizi ter jo vrgli v peč.“

Učitelj, že nekoliko razjaren, zakliče:
„A čemu so to učinili?“

„Da se naj rajša učim katekizma, sv. pisma, računati in peti in da čemu me mučite s tem, ko pa tega ne razumem.“

Ostali otroci se jamejo smejati.

„Tiho!“ zakriči učitelj in jezno pogleda po otrocih, pri čemer tudi ne pozabi zamahniti parkrat po mizici, da je kar odmevalo — na to pa si otare z dlanjo čelo.

Otroci utihnejo.

„Kaj ji naj rečem?“ si misli, „saj pravi prav!“ Na to pa vstane, stopi dol ter gre k nji.

„To, kar je po postavi predpisano, se moramo učiti. Zaraditega povej očetu, naj ti kupi novič madjarsko čitanko, sicer če ne boš znala, te moram kaznovati.“